

دستور العمل چکیده نویسی و کلیدواژه‌ها

چکیده دو نقش عمده دارد:

۱. جست‌وجوی الکترونیکی را در شبکه‌های اطلاعاتی ممکن می‌سازد. از آنجا که، آوردن تمام یک اثر در سایت امکان‌پذیر نیست، محقق از طریق ارایه چکیده، دست‌یابی به خلاصه اثر را ممکن می‌سازد و با محققان دیگر، ارتباط برقرار می‌کند.
۲. با توجه به عصر انفجار اطلاعات و فراوانی تحقیقات عرضه شده، صرفه‌جویی در وقت خواننده، یک اصل اخلاقی در حرفه پژوهش است. چکیده به خواننده کمک می‌کند تا در مورد تخصیص وقت برای مطالعه همه اثر، تصمیم بگیرد. استاندارد کمی چکیده، در حدود سیصد کلمه است.

اجزای چکیده شامل بیان مسأله، دلایل نگارش و بیان مشکلی است که در متن مورد توجه قرار گرفته است. هم‌چنین نظرهای مختلف پیرامون آن بررسی شده و ادله و شواهد کافی در همان راستا بررسی و نتایج علمی به‌دست آمده را می‌شکافد.

چکیده باید از زبان خود پژوهشگر (نه نقل قول) و ترجیحاً به صورت فعل ماضی آورده شود. چکیده غیر از فهرست نویسی یا مقدمه است و جزئی از محتوای متن و اجمالی از مطالب تفصیلی آن است و از طریق مطالعه فهرست مطالب، مقدمه و نتایج، نوشته می‌شود. در چکیده لازم نیست به منابع و مآخذ، ارجاعی انجام شود و از بیان خطابی، مثال و توضیح مفاهیم پرهیز می‌شود. چکیده پس باید پس از نگارش متن پژوهش تهیه شود.

چکیده باید آینه تمام‌نمای پژوهش باشد و به گونه‌ای تدوین شود که:

- مسئله چیست؟
- سوال اصلی کدام است؟
- با چه روشی به آن پرداخته شده است؟

- نظرهای مختلف درباره مسئله چیست؟
- نظر انتخابی کدام است و چه دلایلی برای اثبات آن ارائه شده؟
- نتیجه و یافته چیست؟

به هنگام چکیده‌نویسی، باید دقت کنیم تا با آسیب‌های زیر مواجه نشویم:

- الف)** تبدیل چکیده به فهرست؛ چکیده هرگز مروری بر مباحث رساله نیست.
- ب)** تبدیل چکیده به طرح مسئله؛ برخی از افراد، در چکیده به شرح و تفصیل موضوع پایان‌نامه، مسائل آن و ضرورت بحث از مسئله می‌پردازند که نادرست است. البته بیان اجمالی مسئله نیز از مباحث چکیده است، اما سهم آن، متناسب با سهم حجم چکیده است، نه اینکه اهم مطالب چکیده بر محور بیان مسئله بنا شده باشد.
- ج)** ارجاع به مآخذ: رویکردی با معرفی منابع و مآخذ در چکیده نیز، نادرست است.
- د)** بیان خطابی: ادبیات چکیده، باید همانند ادبیات رساله باشد. در واقع، استفاده از زبان انگیزشی، بیان شعارگونه، گزاف‌گویی و خطابه در شأن رساله و مقاله علمی نیست.

کلید واژه: کلماتی است برآمده از متن، مرتبط با موضوع اصلی که خواننده با مطالعه آنها، به محتوای اصلی پژوهش پی می‌برد. در حقیقت، کلید واژه‌ها، در حکم موضوعات جزئی هستند که پس از چکیده می‌آیند. واژگان کلیدی به خواننده کمک می‌کند تا پس از خواندن چکیده و آشنایی اجمالی با روند تحقیق، بفهمد چه مفاهیم و موضوعاتی در این اثر مورد توجه قرار گرفته است. هم چنین کلیدواژه‌ها در نقش نمایه یک متن علمی هستند. انتخاب درست کلیدواژه‌ها به نمایه‌سازی استاندارد متون در فضای مجازی کمک می‌کند و دسترسی مخاطبان را به اثر پژوهشی تسهیل می‌نماید. کلید واژه‌ها باید با واژه‌های اصلی عنوان و مسأله تحقیق و در حد امکان با سرفصل‌ها تناسب داشته باشد. میانگین کلید واژه‌ها ۵ تا ۷ کلمه است.